

SECURITATEA ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA: UNELE PROBLEME ȘI CĂI DE SOLUȚIONARE

Oxana ȘOIMU, Victoria TROFIMOV

Catedra Economie Generală și Relații Economice Internaționale

This article describes the most important problems of economic security of Republic of Moldova and its solutions. As a matter of fact, economic security refers to an assured and stable standard of living that provides individuals and families with the necessary level of resources to participate economically, politically, socially, culturally, and with dignity in their communities. Security goes beyond mere physical survival to encompass a level of resources that promotes social inclusion.

O economie puternică, performantă și competitivă, macrostabilă, dinamică sub raportul ritmului de creștere și adaptabilă funcțional, reprezintă un pilon important al securității unei țări, asigurând condiții pentru securitatea economică și socială.

Astfel, conceptul de securitate exprimă starea sau sentimentul de siguranță, de liniște izvorât din absența oricărui pericol [1]. Securitatea este și o problemă socială, pentru că omul este o ființă socială, care trăiește într-un mediu economico-social mai mult sau mai puțin sigur.

Rin urmare, securitatea economică o putem analiza:

- ✓ din punct de vedere economic, securitatea indivizilor este resimțită de independența financiară a acestora; cu alte cuvinte, lipsa unor venituri, starea de sărăcie atrage automat și sentimentul de nesiguranță;
- ✓ din punct de vedere social, securitatea indivizilor este asigurată de comportamentul societății în mediul economic al țării, de reacția societății la tentațiile mediului social; altfel spus, atitudinea generală la probleme cum sunt infracțiunile, drogurile și poluarea conferă o stare de securitate, respectiv insecuritate.

Se consideră că, în sens larg, securitatea economică a unei țări este dată de stocul de resurse și de nivelul de dezvoltare [2]. Am putea spune că aceasta este de fapt o percepție restrânsă. Securitatea economică nu poate fi privită doar în mod static, aproape contabil, ea trebuie percepută în strânsă legătură cu securitatea națională și cu interesul național. Iar în ecuație intră și politica economică promovată, obiective pe termen scurt, mediu și lung, gradul de participare nu numai la comerțul internațional, ci la întreaga viață economică internațională.

Corelația dintre securitatea economică și gradul de integrare economică este determinată de *vulnerabilitatea* unei economii, văzută ca raport între avantajele și dezavantajele economiei naționale cu mediul economic internațional, cu mediul social și politic intern, cu capacitatea acesteia de a face față cu forțe proprii provocărilor interne și externe.

Republica Moldova se confruntă cu o serie de probleme privind securitatea națională în ansamblu, care, la rândul său, presupune o interdependență strânsă între toate sectoarele securității naționale, cea economică fiind în strânsă dependență cu cea militară, ecologică, politică și socială.

În virtutea dimensiunii mici a țării noastre și creșterii interdependenței economiei Republicii Moldova cu sistemul economic mondial, crizele economice la scară globală și regională sau instabilitatea de pe piețele străine tradiționale sau de interes prioritar pot avea un impact negativ substanțial asupra economiei țării. Un factor major de risc de origine economică la adresa securității naționale a Republicii Moldova este generat, considerăm, de dependența excesivă și unilaterală a resurselor energetice de Rusia.

În opinia noastră, securitatea economică a țării noastre este pusă în pericol și prin:

- ✓ lipsa de protecție a intereselor economice strategice ale Moldovei;
- ✓ blocarea accesului la resursele strategice de energie, alimentare, de apă potabilă etc.
- ✓ distrugerea cu intenție sau din culpă a unor elemente ale infrastructurii țării ori monopolizarea, fără drept, a unei părți substanțiale din aceasta;
- ✓ subminarea intereselor financiar-bancare strategice ale Republicii Moldova;
- ✓ calamitățile naturale care pot determina situații de urgență în Republica Moldova, cum ar fi cutremurele, inundațiile, aluviunile de teren și altele;
- ✓ instabilitatea/disfuncționalitatea sistemelor informaționale;

- ✓ amenințarea privind coerciția politică sau de altă natură, generată din exteriorul țării în scopul influențării opțiunilor de politică externă și internă a Republicii Moldova;
- ✓ durata excesivă a perioadei de tranziție, care generează efecte economice, financiare și sociale nedorite și are impact nociv asupra reformelor structurale;
- ✓ fenomenul corupției și protecționismului combinat;
- ✓ dezvoltarea lentă a infrastructurii informaționale;
- ✓ competitivitatea scăzută în domeniul tehnologiilor informaționale;
- ✓ prelucrarea necalitativă și utilizarea nesatisfăcătoare a informațiilor ce vizează interesele naționale;
- ✓ lipsa capacității de a reacționa prompt la informațiile care încearcă să prezinte tendențios și distorsionat realitățile din Republica Moldova;
- ✓ utilizarea în sfera productivă a tehnologiilor depășite;
- ✓ emigrarea specialiștilor de calificare înaltă și slăbirea potențialului de dezvoltare a țării;
- ✓ dependența excesivă și unilaterală a Republicii Moldova de sistemele monopoliste străine în domeniul energetic.

Conform celor menționate mai sus, securitatea economică a Republicii Moldova se rezumă la principalele politici macroeconomice și la eficiența lor, și anume: politica bugetar-fiscală, politica industrială, politica socială, politica agrară, politica sectorului energetic, politica datoriei externe și politica investițională.

În acest scop, pentru soluționarea problemelor privind insecuritatea economică a țării noastre considerăm că sunt necesare o serie de modificări care vor contribui, totodată, la eliminarea sărăciei extreme ca fenomen, la reducerea substanțială a numărului de oameni cu venituri sub pragul european al sărăciei și la realizarea unui echilibru social capabil să stimuleze creșterea ponderii și consolidarea clasei de mijloc.

Astfel, pentru a asigura Republica Moldova cu un grad înalt al securității economice, considerăm că sunt necesare o serie de modificări:

- ✓ transformarea profundă a sistemului de învățământ trebuie accelerată și orientată ferm spre cerințele determinate de noile realități – de oferta europeană de pe piața muncii, de modalitățile de formare profesională, prin creșterea capacității instituționale pentru elaborarea și gestionarea proiectelor, susținerea de către stat și alte organizații nonguvernamentale în manieră integrată a inovațiilor, cercetărilor și educației. Astfel, multe firme își vor crește caracterul competitiv prin folosirea acestor inovații și a cercetării-dezvoltării;
- ✓ alocarea fondurilor în mod concret și bine stabilit, procedeul fiind însoțit de stabilirea judicioasă a priorităților strategice;
- ✓ modernizarea sistemului informațional și edificarea unei societăți informaționale cu un grad înalt de securitate, folosirea mai amplă a e-business, e-commerce, e-sanatate, e-educație, e-guvern etc.;
- ✓ îmbunătățirea radicală a stării de sănătate a populației și realizarea unui nou echilibru social prin modernizarea economică, garantând, astfel, securitate economică, socială și de sănătate tuturor participanților la proces, populației;
- ✓ optimizarea consumului de resurse energetice, reducerea dependenței de aprovizionarea din regiuni instabile sau, mai ales, care folosesc energia ca instrument de presiune politică, creșterea producției hidroenergetice și a altor forme de obținere a energiei din resursele existente în Republica Moldova, aceasta necesitând proiecte și programe bine stabilite, deși costisitoare, dar cu eficiență înaltă și cu o planificare pe termen lung;
- ✓ privatizarea, restructurarea, modernizarea și re tehnologizarea capacităților industriei naționale și racordarea întreprinderilor din Republica Moldova la cerințele europene, pe baza principiului liberei concurențe și al solidarității sociale;
- ✓ realizarea de investiții strategice în toate sectoarele economice capabile să genereze locuri de muncă și să producă resurse pentru protecția socială;
- ✓ încadrarea statului în exigențele globalizării, realizarea de programe pentru rezistența la fluctuațiile economice majore;
- ✓ valorificarea la maximum a resurselor de inteligență și creativitate;
- ✓ eficientizarea cooperării economice internaționale în zonele de liber schimb, cuantificarea riscului valutar, riscului de țară și găsirea unor măsuri de redresare a acestora;
- ✓ securitatea mediului trebuie să devină o obligație morală a tuturor; astfel, ecologia țării influențează direct securitatea economică a statului;

- ✓ realizarea unei coeziuni economice interne cu cea externă prin politici macroeconomice adecvate, deoarece „un stat fără o idee unificatoare poate fi atât de dezavantajat, încât să devină incapabil să-și mențină existența într-un sistem internațional competitiv”;
- ✓ reducerea ponderii economiei tenebre;
- ✓ restabilirea integrității economice a Republicii Moldova;
- ✓ analiza evoluțiilor și influențelor actorilor statali asupra mediului securității economice, precum și modalitățile în care aceștia pot contribui la crearea unui mediu economic național stabil și pașnic.

Concluzii

Generalizând cele menționate mai sus conchidem că asigurarea securității economice este rezultatul interacțiunii dintre factorii interni și cei externi care potențează sau nu întreg procesul de producție, repartiție și consum al bunurilor și serviciilor realizate într-o economie națională. Actorii statali și nonstatali joacă un rol deosebit de semnificativ în realizarea securității economice atât la nivel național, cât și regional, global.

Astfel, securitatea se adresează tuturor nivelurilor de organizare a societății, de la individ, stat, până la sistemul internațional. Pentru a oferi o perspectivă științifică securității, este necesar să se analizeze, din punctul de vedere al conținutului, principalele componente ale acesteia, respectiv politică, militară, economică, socială și de mediu. Importantă pentru definirea conceptului de securitate este perceperea relațiilor dintre state ca relații de putere în care conflictul și violența sunt acceptate ca manifestări obiective, însă care trebuie menținute în anumite limite, creându-se condiții ca ele să fie în permanență negociate.

În vederea aprofundării caracteristicilor fiecărui tip de securitate, precum și a complexelor relații de interconectivitate dintre acestea, este oportună înființarea unei instituții de cercetare în domeniul securității naționale.

Referințe:

1. Dinicu A. Securitatea economică, parte esențială a securității naționale. – În: Eficiență și calitate în învățământul superior. - Sibiu: Editura Academiei Forțelor Terestre, 2004.
2. Voinov-Kohler J. La sécurité globale: Une approche exhaustive de menaces envers la sécurité de l'individu, în <http://www.deza.admin.ch/ressources/deza.produit-f332.pdf>, p.7, 6.

Bibliografie:

1. Boncu S. Securitatea europeană în schimbare. Provocări și soluții. - București: AMCO PRESS, 1995.
2. Innovative State Reforms Shape New National Economic Security lan for 21st Century, aurice Emsellem, National Employment Law Project.
3. Popescu I. Economic Security – Essential Component of National Security // Romanian Journal of International Affairs. (IRSI). - 2002. - No4. - Vol.III.
4. Sécurité et promotion de la sécurité: Aspects conceptuels et opérationnels, în <http://www.cspq.qc.ca/oms/promotion.pdf>, p13.

Prezentat la 17.09.2007